

NAUČNÁ STEZKA HORNÍ BŘÍZA

č. 5 Severní jáma

TĚŽBA KAOLINU

Na Plzeňsku bylo objeveno celkem 18 ložisek kaolinu. Pokud nebyl kaolin příliš hluboko pod tvrdou skvrkou, kombinovala se obvykle povrchová a hlubinná těžba tak, že v létě se kaolin těžil povrchově a v zimě, kdy byl povrch zamrzlý, se používalo hlubinné dobývání v sudech (neboli cylindrech).

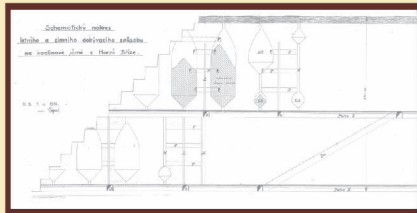

Foto nahore: dobývání kaolinu kopáním
Foto nahore upravo: Plaský odklízeč 1923
Foto upravo: vnošení kaolinu vozíky taženými koněmi.

V této lokalitě (zvané „Plaské odklízeč“) byl objeven kaolin vynikající jakostí na konci Lvětové války. Západočeské továrny kaolinové a šamotové hledaly tehdy nový zdroj kaolinu, protože jim končila smlouva o pronájmu kaznějovské kaolinky, kterou chtěl od roku 1920 provozovat kníže Metternich. V roce 1921 se zde začalo těžit povrchově i hlubinně. Problémy byly s dopravou do poměrně vzdálené plaviny. Musela být zřízena vlečka, zakoupena lokomotiva a postaveny různé budovy.

Severní jáma byla rozdělena cestou od Modrého k Červenému kříži na dva odklízečy; celkově měla rozměry zhruba 300x200 m, jižní jáma 250 x 150 m. Těžilo se tu deset let, pak bylo ložisko téměř vyčerpáno a kaolin už jen pořídně jakostí. Poté, co Západočeské kaolinky zakoupily víceckou a kaznějovskou plavinu i s ložisky kaolinu, byla těžba v „Plaských odklízečích“ definitivně ukončena.

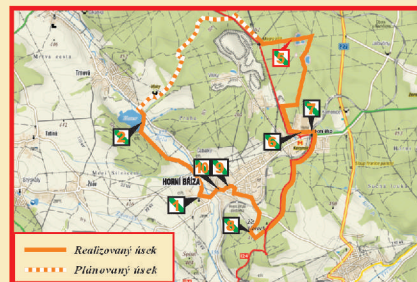
Zbytky provozních budov později sloužily akcionářům jako jakési chaty, v nichž se zdržovali při honech a střeleckých závodech. Do opuštěných jam se v letech 1967 – 1988 vypouštěly kaly z kaznějovské chemičky. Celý prostor je poddolován a zatopen.

Počátky těžby kaolinu v Plaských odklízečích

Celý postup těžby kaolinu popsal pamětník takto:

Povrchově dobývá se surový kaolin kopáním, částečně i trháním třas-kaolinou ve stupních a nahopaná surovina se plní ve spodku jámy přímo do těžebních vozů. Ve vyšších patrech sváží se surovina sklápěcími vozy do násypů a zásobních trechtů. Podzemní dobývání kaolinu spočívá o kopání větších těžebních stólů, částečně pak v místech, kde není vrstva kaolinu dosud rozrušena, dobývá se komorovými podkopy v tzv. cylindrech neb sudech. K dobývání v sudech musí být nejdříve vykopán od klenby těžní stůl, až do výše, kde končí vrstva kaolinu, komín, z jehož horního konce je možno začít kopání suda. Práce na kopání komínů i sudů mohou konati jen vycvičenější dělníci, kteří musí být při tom zvlášť svědomití a spolehliví. Tam totiž nemůže často docházet dozorcí personál, aby kontroloval výkony neb zaučoval začátečníky. Surovinou naplněné vozíky dopravují se pak buď zdiží, svážnou lanovkou anebo dražkou do plaviny.

PARTNEŘI PROJEKTU:

